Työ ja turva -osasto/ML/lv 7.11.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
www.lausuntopalvelu.fi

HE 175/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

Johdanto

SAK kannattaa palkkatukijärjestelmän yksinkertaistamista ja palkkatuen käytön lisäämistä yksityisen sektorin työpaikoilla. Samaan aikaan on syytä huolehtia siitä, että suurempien välityömarkkinatoimijoiden toiminnan on mahdollista jatkua myös uudistuksen jälkeen.

SAK näkee perusteltuna sisällyttää palkkatuen tarkoitukseen selkeämmin kohderyhmät, joiden työllistyminen ilman palkkatuen kaltaista tukielementtiä olisi vaikeaa tai mahdotonta. Koska hallitus on työttömyysturvan lisäpäivät poistaessaan vaikeuttanut iäkkäiden työnhakijoiden toimeentuloa, on 60 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistäminen erityisen tärkeää. Lisäksi myös yli 55-vuotiaille tarkoitettu työllistymisen tuki on SAK:n mielestä oleellista.

Palkkatuen yleiset edellytykset

Hallituksen esityksessä palkkatukijärjestelmää yksinkertaistettaisiin. Palkkatukea voitaisiin jatkossa myöntää nuorten, ikääntyneiden, perusasteen koulutuksen varassa olevien, maahanmuuttajien ja vähintään kuusi kuukautta ansiotyötä vailla olleiden sekä alentuneesti työkykyisten työllistymisen edistämiseen.

SAK:n näkemyksen mukaan palkkatuen rajaamista tehtäessä on tarpeellista kohdistaa palkkatuen käyttö siten, että sen pidemmän aikavälin työllisyyttä edistävä vaikutus on mahdollisimman suuri. Kohdistamalla resurssit niihin työttömiin, joiden työttömyyden pitkittyminen voidaan palkkatuen käytöllä estää, on perusteltua. Käänteisesti resurssien kohdistaminen sellaisiin kohderyhmiin, joiden työllistämiseen ei tosiasiassa tarvitse palkkatukea, on tarpeetonta. Näiltä osin hallituksen esitys vastaa työnhakijoiden ja työmarkkinoiden tarpeita hyvin.

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

SAK suhtautuu työnantajan takaisinottovelvoitteeseen erittäin vakavasti. Ennen palkkatuen hyödyntämistä työnantajan tulee selkeästi kyetä osoittamaan, että se on tältä osin kunnioittanut työsopimuslain velvoitteitaan. Sen jälkeen voi työnantajalla olla mahdollisuus hyödyntää palkkatukea tilanteessa, jossa se on esityksen mukaisesti ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisten jälkeen.

SAK kannattaa hallituksen esitykseen lausuntokierroksen jälkeen tehtyä muutosta, jonka mukaan sama työnantaja voisi saada uudestaan palkkatukea tai 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea samasta

henkilöstä, kun edellisen tukijakson päättymisestä on kulunut vähintään kolme vuotta.

Palkkatuki voitaisiin myös myöntää samasta henkilöstä välittömästi uudelleen toiselle työnantajalle, mikäli palkkatuen myöntämisen edellytykset täyttyvät. SAK kannattaa myös tätä ns. jäähysäännön poistamista.

SAK:n näkemyksen mukaan työttömälle henkilölle on löydyttävä mahdollisimman toimiva palveluketju, jonka muodostamista jäähysäännön poistaminen edesauttaa. Myös esityksessä mainitut palkkatuetun työsuhteen solmimiseen samassa työpaikassa liittyvät poikkeukset (vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen) ovat tarpeellisia.

Palkkatuen määrä, kesto ja katettavat palkkakustannukset

SAK kannattaa tukiprosenttien yhdenmukaistamista 50 prosenttiin nykyisen 30, 40 ja 50 prosentin sijaan. Muutos on tarpeellinen palkkatuen käytön selkeyden näkökulmasta ja kannustaa työllistämään palkkatukea hyödyntäen. Normaalin palkkatuen enimmäispituutta on hallituksen esityksessä esitetty lyhennettävän nykyisestä kuudesta ja 12 kuukaudesta. Muutoksen vaikutusta palkkatuen vaikuttavuuteen on tulevaisuudessa syytä tutkia.

SAK esittää, että hallituksen esityksen yhteydessä muutetaan palkkatuetun työn työttömyyspäivärahan työssäoloehdon kertymää nykyisestä 75 prosentista 100 prosenttiin. Palkkatuettu työntekijä tekee työtä omalla täydellä kapasiteetillaan, mistä tulisi kertyä täysimääräisesti työssäoloehtoa.

SAK kannattaa hallituksen esitystä, joka nostaisi alentuneesti työkykyisten henkilöiden palkkatukiprosenttia nykyisestä 50 prosentista 70 prosenttiin. Palkkatukityösuhteen 10 kuukauden kesto on tässä yhteydessä erityisen tärkeää, sillä se mahdollistaa työttömyyspäivärahan työssäoloehdon täyttymisen.

SAK:n näkemyksen mukaan on hyväksyttävää, että työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin. On kuitenkin tärkeää, että muutoksen vaikutuksia palkkatuen käyttöön seurataan tarkasti. SAK näkee myös sen periaatteen tärkeänä, että palkkatuki maksetaan työnantajalle, ei työntekijälle. Kyse on työnantajan tukemisesta.

100 prosentin palkkatuki

SAK ymmärtää EU:n valtiontukisääntelystä johtuvat 100 prosentin palkkatukeen liittyvät muutostarpeet. Samalla kannamme huolta niiden

suurempien välityömarkkinatoimijoiden asemasta, joiden toimintaan muutoksella on merkittävää vaikutusta.

Vaikka palkkatukijakso välityömarkkinoilla ei johtaisi työttömän pysyvämpään työllistymiseen avoimille työmarkkinoille, voi työskentelyllä olla merkittäviä vaikutuksia yksilön hyvinvointiin ja elämänhallintaan. SAK kannattaa hallituksen esitykseen lausuntokierroksen jälkeen tehtyä muutosta, jonka mukaan muiden asetuksessa säädettyjen kriteerien täyttyessä liikevaihdoltaan enintään 200 000 euron suuruinen yhdistys, säätiö tai rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta katsottaisiin sellaiseksi, ettei sen toiminnalla ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaa. Tällöin 100 prosentin tuki myönnettäisiin valtiontuen ulkopuolisena tukena.

55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki

SAK kannattaa esitystä uudesta 55 vuotta täyttäneiden ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa myönnettävästä maksimissaan 10 kuukautta kestävästä työllistämistuesta. Tilanteessa, jossa työttömyysturvan lisäpäivien poistolla on merkittävästi heikennetty iäkkäiden työttömien toimeentuloa, on esitys erittäin tarpeellinen. Yli 55-vuotiaiden keskimääräistä korkeampi työttömyys on hyvin tiedossa oleva fakta.

Tuki koskisi yhden työnantajan palveluksessa tehtyä työtä ja tuen myöntämisen edellytyksenä olisi se, että työsopimuksessa työajaksi on määritetty vähintään 25 viikkotuntia. Lisäksi edellytettäisiin, että työllistetylle maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai jos alalla ei ole työehtosopimusta, tavanomaista ja kohtuullista palkkaa kyseisestä työstä.

Tuetun työsuhteen 10 kuukauden kesto vähintään 25 viikkotuntia kestävällä, työehtosopimuksen mukaisesti maksettavalla palkalla on erityisen tärkeää siksi, että se mahdollistaa sekä työttömyyspäivärahan työssäoloehdon vaatimusten täyttämisen että ansiopäivärahojen nollautumisen.

Hallituksen esityksen mukaan 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuella työskentely luettaisiin palkansaajan työssäoloehtoon samoin kuin palkkatuettu työ. Myös tässä SAK esittää, että hallituksen esityksen yhteydessä muutetaan palkkatuetun sekä työllistämistuella tehdyn työn työttömyyspäivärahan työssäoloehdon kertymää nykyisestä 75 prosentista 100 prosenttiin.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Mikko Laakkonen
koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija